

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยีซึ่งรวมทั้งการที่ประเทศไทยได้มีการติดต่อกับประชาคมโลกมากยิ่งขึ้น การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนในชาติให้มีคุณภาพและต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องปรับแนวคิด วิธีการและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ เพื่อสร้างคนสมัยใหม่ให้มีความรู้สึที่ดี มีความสุขกับการเรียน เป็นคนเก่ง ฉลาด รู้จักคิดวิเคราะห์และใฝ่รู้ตลอดเวลา (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536 : 8) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มีหลักการว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ มีสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และกำหนดแนวการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งการรับรู้ต่าง ๆ จะมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ต้องอาศัยขั้นตอนการคิด คือกระบวนการจัดการกับสิ่งที่รับรู้มาจากโลกภายนอก ก่อนที่จะยอมรับ หรือละทิ้งไป ผลจากการเรียนรู้จะถูกนำเข้าไปบรรจุในหน่วยความจำในสมอง หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นคลังประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมการเรียนรู้ทั้งหมด คลังประสบการณ์นี้จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตลอดชีวิต ทั้งในส่วนเพิ่มพูนการเรียนรู้ใหม่ และปรับปรุงการเรียนรู้เดิมให้ชัดเจน และมีคุณภาพยิ่งขึ้น หากพบว่าการเรียนรู้ใหม่นั้นดีกว่าเดิม ก็จะทิ้งของเดิมและรับรองของใหม่เข้ามาแทนที่ (อำไพ ตรีณสาร <http://pioneer.chula.ac.th/~tampai/ampai/visperc.htm>)

โลกการศึกษาเป็นโลกที่ต้องปรับตัวมากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และทุกส่วนของสังคมควรที่จะได้มีการร่วมมือร่วมใจกันยกเครื่องระบบการศึกษาของประเทศใหม่ทั้งหมด (พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร. 2548:23) โดยเฉพาะการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 จัดอยู่ในระยะสำคัญของชีวิต ซึ่งเป็นจังหวะทองของการสร้างเสริมพัฒนาการเด็ก เป็นการวางรากฐานของการพัฒนาความเจริญเติบโตทุกด้าน โดยเฉพาะทางด้านสมอง เพราะสมองเติบโตและพัฒนาเร็วที่สุด ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูในช่วงระยะนี้มีผลต่อคุณภาพของคนตลอดชีวิต ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ศึกษาองค์ความรู้จากต่างประเทศเกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียนระดับประถมศึกษาและการพัฒนาสมอง ที่สนับสนุนให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็ก ในช่วงวัยเริ่มแรกของชีวิต เช่น การพัฒนาสมอง ซึ่งพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงวัยนี้ กระบวนการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการคิด แนวคิดนวัตกรรมในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนในวัยนี้ องค์ความรู้ด้านการพัฒนานักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 และการพัฒนาสมอง จะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 นับตั้งแต่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแล ผู้เลี้ยงดูเด็ก และบุคลากรที่ทำงานด้านการพัฒนานักเรียน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักเรียน มีแนวทางและหลักการที่ชัดเจนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียนและร่วมมือกันพัฒนา ส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้แข็งแรง เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาไปสู่วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ ที่มีความสมบูรณ์พร้อมเป็นคนดี คนเก่ง ที่มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ยังเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในวัยต่อไป และการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการพัฒนาศึกษา จำเป็นที่จะต้องปรับแนวคิด วิธีการและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ เพื่อสร้างคนสมัยใหม่ให้มีความรู้สึกรัก มีความสุขกับการเรียน เป็นคนเก่ง ฉลาด รู้จักคิดวิเคราะห์และใฝ่รู้ตลอดเวลา

จากแนวคิดดังกล่าว การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของเด็กและเยาวชน จึงได้วางกรอบความคิดในการวิจัย โดยมุ่งเน้นที่การสังเคราะห์ผลการวิจัยรูปแบบที่ได้ดำเนินการวิจัย เพื่อผลที่ได้จากการสังเคราะห์ในครั้งนี้จะทำให้เข้าใจถึงสภาพของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัย ไปใช้ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของเด็กและเยาวชน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยภายใต้โครงการ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของเด็กและเยาวชน ที่มีการวิจัยย่อยภายในโครงการจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเด็กปฐมวัย
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
4. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนระดับมัธยม
5. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดโดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมใน

การดำเนินชีวิตสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

นิยามศัพท์

ทักษะการคิด หมายถึง ทักษะการรับสารที่แสดงถึงความคิดของผู้อื่นเข้ามาเพื่อรับรู้ตีความ แล้วจดจำและเมื่อต้องการที่จะระลึก เพื่อนำมาเรียบเรียง และถ่ายทอดความคิดของตนให้แก่ผู้อื่น

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมการในเรื่องราวเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้และกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาแนะนำช่วยเหลือผู้เรียน และจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง การหาข้อสรุปร่วมกับผลการวิจัยที่ศึกษาในประเด็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาทักษะการคิด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด และเกิดภาพชัดเจนในการวางแผนในการจัดกิจกรรมด้านนี้ต่อไป
2. ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการวางแผนการสอนต่อไป
3. ทำให้ได้ระบบฐานข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป